

СОЦІАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ, СОЦІАЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ, КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: КВІНТЕСЕНЦІЯ ПОНЯТЬ

М. А. ДЕМ'ЯНЧУК , кандидат економічних наук

М. С. ЄДАКІНА , магістрантка

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна

Введення. Одним з найважливіших соціально-економічних детермінантів активізації розвитку будь-якої країни, ключовим чинником її успіху, є якість людських ресурсів: освіта, інтелект, професійний досвід, соціальна мобільність та здатність до інновацій у професійній діяльності і соціальному житті. Сучасний етап розвитку суспільства вимагає посиленої уваги до соціального інвестування як цілеспрямованого вкладення ресурсів в розвиток соціальної сфери з метою отримання корисного суспільного ефекту в майбутньому. У більшості країн з розвиненою економікою з ростом добробуту населення у приватних інвесторів зростає і обсяг добровільної участі в соціальних інвестиційних проектах. Соціальне інвестування хоча і відносно нове явище, але розвивається швидкими темпами завдяки активному обговоренню проблематики професійними співтовариствами і розумінню бізнес-спільнотою необхідності і переваг впровадження соціальної політики в корпоративну стратегію підприємств.

Проблемам визначення сутності та напрямів спрямування соціально відповідальних інвестицій, дослідженню соціальних інвестицій як форми суспільної поведінки носіїв соціальної відповідальності присвячено праці багатьох вітчизняних та іноземних науковців. Однак через відсутність єдиного універсального підходу, а також суперечливість між деякими визначеннями виникає необхідність проведення ґрунтовнішого аналізу.

Так, наприклад, Е. Лібанова стверджує, що соціальні інвестиції – це інвестиції, які вкладаються державою, комерційними та іншими організаціями, а також фізичними особами для вирішення будь-яких соціальних проблем, і, в першу чергу, це інвестиції на поліпшення якості життя та розвиток людського капіталу. Л. Мельничук розуміє під соціальними інвестиціями добровільний внесок бізнесу в розвиток суспільства, а Шихвердиев А. П. і Серяков А. В. У розуміють під цією категорією вкладення, корисний ефект від яких поширюється як на суспільство, так і на компанію.

Під соціальним інвестуванням деякі автори розуміють спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад; інші – спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам групам зацікавлених осіб–споживачів, персоналу, місцевих спілок; а під соціальним інвестуванням розуміють використання і залучення зовнішніх та внутрішніх ресурсів територіальних громад в інтересах їхнього соціально-економічного, культурного розвитку, створення достатнього рівня життя для її

членів, забезпечення реалізації їхніх демократичних прав і свобод, гармонії з довкіллям.

Соціальні інвестиції та соціальне інвестування простежується на двох рівнях: державне і корпоративне (приватне). Держава виконує свої соціальні функції через закони та нормативні акти. Домашні господарства інвестують свої кошти приватно. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) може існувати на всіх рівнях: і як на підприємстві, і як у суспільстві, і як у громаді. Зазвичай соціальні інвестиції цих підприємств направляються на допомогу регіону, у якому розташоване це підприємство.

Тлумачення категорії КСВ також суттєво різняться та, наприклад, В. Нагірняк розглядає її як окремий напрям роботи бізнесу, покликаний покращувати соціальну екосистему навколо своїх виробництв. Карпенко Н. М. та Ямчук Г. М. трактують КСВ як добровільні зобов'язання бізнесу просувати власну практику відповідальності щодо наслідків своєї діяльності та прийнятих рішень, які узгоджуються із прийнятими в суспільстві нормами та вимогами і сприяють розвитку бізнесу й суспільної громади у цілому. А С. Уільямс розуміє КСВ як відповідальність підприємства за прямий та опосередкований вплив на економічну, екологічну та соціальні системи, в які воно вбудоване.

Аналіз літературних джерел підтверджує тісний зв'язок дефініцій «соціальні інвестиції», «соціально відповідальне інвестування» та «корпоративна соціальна відповідальність». Однак, на думку автора, під поняттям «соціальні інвестиції» слід розуміти все ж таки грошові кошти, що вкладаються на добровільній основі для вирішення будь-яких соціальних проблем (наприклад, неналежні умови праці, корупція, бойові дії тощо). Процес же залучення (вкладання) внутрішніх і зовнішніх ресурсів грошових коштів з вибором об'єкту соціального інвестування (наприклад, поліпшення якості життя та розвиток людського капіталу, спонсорство й корпоративна благодійність, корпоративні партнерські програми тощо) є соціальним інвестуванням. А поняття «корпоративна соціальна відповідальність» передбачає відповідальність підприємства за його вплив на суспільство та працівників, найвищою формою прояву якого є соціальне інвестування, інтегрованість у бізнес-стратегію підприємства задля досягнення сталого розвитку.

Таким чином, на основі проведених досліджень сформовано власний погляд на сутнісне значення категорій «соціальні інвестиції», «соціальне інвестування» і «корпоративна соціальна відповідальність».